KULLEĠĠ SAN INJAZJU
Sekondarja Subien / Bniet, tal-Ħandaq, Ħal Qormi
EŻAMIJIET TA' NOFS IS-SENA 2013/2014

Livelli 7–8

IT-TIENI SENA **MALTI** **ĦIN: Sagħtejn u kwart**

Isem u Kunjom: ____ **Klassi:** __________

Istruzzjonijiet lill-istudenti:

1. **Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitluba.**
2. **Ortografija, punteġġjatura, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.**
3. **Meta tlesti, erġa' ara l-karta kollha mill-bidu biex tirranġa xi żbalji li jista' jkollok u timla dak li ħallejt barra.**

GĦALL-UŻU TAL-GĦALLIEMA

L-ISKEMA TAL-MARKI *(tikteb xejn hawn taħt)*

Mistoqsija	A	B	Ċ1	Ċ2	D1	D2	Smigħ	Taħdit	TOTAL
Marki	14	10	15	15	6	20	10	10	100
Marki tal-istudent/a									

KUMMENTI

____

____

____

____

____

____

____

SILTA GĦALL-ISTĦARRIĠ

▶ **Aqra sewwa din is-silta u wara wieġeb il-mistoqsijiet:**

Il-Karnival

L-isem karnival ġej mill-kelmiet 'carnis' – li bil-Latin tfisser 'laħam' – u 'levare' – li bil-Latin tfisser 'tħalli barra'. Dan għaliex wara l-Karnival, kien jibda r-Randan, li kien żmien ta' penitenza li fih ma kienx jittiekel laħam u n-nies kienu jagħmlu diversi sagrifiċċji bi preparazzjoni għall-festa tal-Għid. Imma minn fejn ġew it-tradizzjonijiet tal-Karnival? ***(par. 1)***

Meta l-Ewropej skoprew l-Amerka, dawn sabu li n-nies tal-post kellhom ħafna tradizzjonijiet u festi fit-tribujiet tagħhom. Waħda minn dawn id-drawwiet kienet l-*areitos*. L-*areitos* kienet ċelebrazzjoni b'ħafna kant u żfin. Biż-żmien, l-Ewropej ħadu lura magħhom dawn il-festi u ċ-ċelebrazzjonijiet u bdew jagħmluhom fil-Karnival. ***(par. 2)***

Xi ħaġa simili ġrat meta l-Ewropej bdew jaħkmu pajjiżi Afrikani. Dawn magħrufa għall-kuluri vivaċi li jħobbu jużaw u jinżebgħu bihom waqt iż-żfin u l-parati tagħhom. Kif ukoll, għall-kant u d-daqq ta' diversi tipi ta' strumenti waqt il-festi u għall-kostumi u l-maskri ikkuluriti. L-Ewropej bdew iżidu dawn id-drawwiet mal-festi tal-Karnival. ***(par. 3)***

Biż-żmien, kull pajjiż beda jkollu l-Karnival tiegħu b'xi drawwiet partikolari għalih. Ġieli, fl-istess pajjiż, dawn id-drawwiet ivarjaw anki minn reġjun għal ieħor. Pereżempju, fil-Brażil jeżistu erba' stili prinċipali ta' kif jiġi ċċelebrat il-Karnival u kull 'Karnival' għandu l-kostumi u l-mużika tipika tiegħu. L-iktar wieħed magħruf huwa dak ta' Rio de Janeiro. F'din il-belt, il-Karnival jiġi ċċelebrat b'parati u żfin mal-belt kollha. Il-Karnival ta' Rio mhuwiex biss divertiment, *parties* u żfin tas-Samba. Imma fih element qawwi ta' kreattività u għaqda bejn in-nies. ***(par. 4)***

F'Malta, il-Karnival beda jiġi ċċelebrat fil-ħmistax-il seklu u l-Kavallieri tal-Ordni ta' San Ġwann komplew jagħtu spinta lil din il-festa. Tant kienu jsiru ċelebrazzjonijiet li La Vallette kellu jbeżbeż lil xi kavallieri li kienu esaġeraw fil-mod kif jixxalaw f'dawn il-festi. Anki l-Gran Mastru Lascaris, ma kienx jieħu gost biċ-ċelebrazzjonijiet esaġerati li kienu jsiru f'dawn iż-żminijiet tant li fl-1639, illimita ħafna l-festi prinċipali tal-Karnival. Illum, il-festi prinċipali tal-Karnival isiru fil-Belt Valletta u fil-Furjana, għalkemm jiġu ċċelebrati wkoll b'mod spontanju f'xi bliet u rħula. ***(par. 5)***

Bħal kull avveniment ieħor li jiġi organizzat matul is-sena, tajjeb li napprezzaw l-isforz kbir li jagħmlu tant dilettanti matul is-sena, biex f'dan iż-żmien tal-Karnival jipprovdulna spettaklu ta' arti, mużika u kuluri li jferraħ lil kull min jattendi għal xi attività li tittella' f'dawn il-jiem ta' qabel il-bidu tar-Randan. ***(par. 6)***

(Silta meħuda u addattata mir-rivista 'Xehda Għasel' ta' Jannar-Frar 2013)

A. FEHIM MILL-QARI (14-il marka)

1. Għaliex jissejjaħ 'karnival'? X'jibda warajh?

____

____ **(marka)**

2. X'ħadu l-Ewropej mill-Amerka?

____ **(marka)**

3. Semmi l-pajjiż li huwa magħruf għall-kuluri vivaċi li jħobbu jużaw u jinżebgħu bihom in-nies.

____ **(marka)**

4. Liema huwa l-iktar karnival magħruf fil-Brażil?

____ **(marka)**

5. Meta beda jiġi ċċelebrat il-karnival f'Malta?

____ **(marka)**

6. Semmi min kompla jagħtih spinta.

____ **(marka)**

7. Għaliex La Vallette beżbeż lil xi Kavallieri?

____ **(marka)**

8. Min illimita ħafna l-festi prinċipali tal-Karnival?

____ **(marka)**

9. Semmi ż-żewġ postijiet f'Malta fejn isiru l-festi prinċipali.

____ **(marka)**

10. Lil min għandna napprezzaw? U għaliex?

____

____ **(marka)**

ANALIŻI TESTWALI

11. Biż-żmien, l-Ewropej ħadu lura magħhom dawn il-festi u ċ-ċelebrazzjonijiet u bdew jagħmluhom fil-Karnival. *(par. 2)* Għalxiex qiegħed jirreferi l-pronom mehmuż ***hom*** fil-kelma ***jagħmluhom.*** ____ **(marka)**

12. Dawn magħrufa għall-kuluri vivaċi li jħobbu jużaw u jinżebgħu bihom waqt iż-żfin u l-parati tagħhom. (par. 3) Għal min qed jirreferi l-pronom'dawn'? _______________________ **(marka)**

LESSIKU

13. Minflok il-kelma 'jixxalaw' *(par. 5)* nistgħu niktbu: ___________________________ **(marka)**

QWIEL

14. F'paragrafu 6, isemmi li d-dilettanti jaħdmu ħafna matul is-sena biex jipprovdulna spettaklu. Agħżel il-qawl li jaqbel:

Il-fsied iħassar l-ulied ❑ Dak li tiżra' taħsad ❑ Il-ħuta minn rasha tinten ❑ **(marka)**

B. IL-GRAMMATIKA (10 marki)

1. Aqleb fl-istat kostrutt: iż-żmien tal-Karnival _______________________________ **(marka)**

2. Sib il-pronomi f'din is-silta u iktibhom fl-ispazju provdut.

Fil-karnival tas-sena l-oħra, jien u sħabi, iddeċidejna li mmorru l-Belt. Aħna lbisna libsa bajda, twila sa saqajna, u għattejna anki wiċċna. Konna qisna fatati. Tagħna kien l-iktar kostum tal-biża' li rajna. Din is-sena għadna ma nafux x'ħa nilbsu.

a) Pronom Dimostrattiv ____________________ **b)** Pronom Possessiv ____________________

ċ) Pronom Personali Magħżul fl-ewwel persuna singular _________________

d) Pronom Personali Magħżul fl-ewwel persuna plural _________________

e) Pronom Personali Mehmuż ma' nom fl-għadd imtenni _______________

f) Pronom Personali Mehmuż ma' nom ______________ **(½ marka kull waħda = 3 marki)**

3. Għaqqad f'kelma waħda: **a)** id-dahar tiegħek ________________________

b) ta l-kostum lilhom ________________________ **(2 marki)**

▶ Aqra ftit din is-silta**: F'dan iż-żmien tal-Karnival jipprovdulna spettaklu ta' arti, mużika u kuluri li jferraħ lil kull min jattendi għal xi attività li tittella' f'dawn il-jiem ta' qabel il-bidu tar-Randan.**

4. Mis-silta sib u ikteb: **a)** nom fil-Plural Sħiħ ___________________

b) nom fil-Plural Miksur __________________ **(½ marka kull waħda = marka)**

5. Oħroġ għadd imtenni minn: **a)** jiem __________________

b) sena __________________ **(½ marka kull waħda = marka)**

Aqra ftit din is-sentenza**:**

Fih ma kienx jittiekel laħam u n-nies kienu jagħmlu diversi sagrifiċċji bi preparazzjoni għall-festa tal-Għid.

6. Sib u ikteb: **a)** nom fis-Singular Farrad Waħdieni __________________

b) nom fis-Singular Kollettiv ___________________

ċ) nom fil-Plural Sħiħ ____________________

7. Oħroġ is-Singular ta': sagrifiċċji ____________________

(½ marka kull waħda = 2 marki)

Ċ. IL-LETTERATURA (30 marka)

Ċ1. IL-POEŻIJA (*Nadriet 2* ta' Tarċisju Żarb)

1. Din hija strofa mill-poeżija ***Gelmus*** ta' **Ġorġ Zammit:**

Minn għoljietek, Gelmus, ħadt ġo ħobbi
Xitla sagħtar; saqqejtha bid-dmugħ:
Mhux id-dmugħ li jitnissel mill-ħtija,
Iżda l-biki li jserraħ ir-ruħ.
U bi dmugħi jien nibqa' nsaqqiha
Ja Gelmus, sa żmieni jintemm:
Għax fweħitha tnissini li fostna
Isaltan is-semm!

Imla l-vojt: L-istrofi f'din il-poeżija nsejħulhom _______________ **(marka)** għax fihom tmien versi. F'din il-poeżija nsibu _______________ **(marka)** għaliex il-poeta qiegħed jindirizza lill-għolja ta' Gelmus. Din il-poeżija hija riflessiva għax ____
____ **(marka)**

2. Din hi strofa mill-poeżija *Ballata:*

Kull fl-għaxija xħin id-dalma
Tifrex tulha u l-ħajja tnin,
Minn ġo knisja mwarrba, siekta,
Jidwi leħen. Ilu s-snin

Wieġeb il-mistoqsijiet: **(5 marki)**

a. Min hu l-poeta li kiteb din il-poeżija? ____

b. Sib u ikteb personifikazzjoni minn din l-istrofa. ____

ċ. Minn fejn ħiereġ jidwi l-leħen?

____

d. Kif spiċċat l-istorja ta' Pawla u l-kavallier?

____

e. Għaliex din il-poeżija tissejjaħ ballata?

____

3. Imla l-vojt: **(4 marki)**

Il-poeżija '**Id-Dwejra**' kitibha l-poeta ___________________ . Il-poeta mar il-bajja tad-Dwejra li tinsab ġewwa _____________ u jitkellem dwar _______________ li tibqa' għal dejjem. Meta mar f'dan il-post, il-poeta beda jirrifletti fuq l-ambjent naturali li kien qiegħed jara madwaru. Għalhekk din il-poeżija tissejjaħ poeżija _______________.

4. Ikteb **20 kelma** dwar il-poeżija ***Ġejja x-Xita*** ta' Mary Meilak. **(3 marki)**

____

____

____

Ċ2. IL-PROŻA (*Fuklar Qadim u Bnadar Imċarrta* ta' Trevor Żahra) **(15-il marka)**

1. Wieġeb dawn il-mistoqsijiet:

a. X'jisimhom in-nanniet ta' Toni min-naħa ta' missieru? **(marka)**

____

b. X'kellu l-fuklar fuq kull naħa tiegħu? **(marka)**

____

ċ. X'kien jiġrilu Toni malli kien jintefa' fuq is-saqqu? **(2 marki)**

____

____

d. Kif kien miet Paċifiku Barbara? **(marka)**

____

2. Ikteb paragrafu fuq il-**karattru** u l-**ħajja** ta' **WAĦDA** minn dawn: **(10 marki)**

Iz-Zija Antida **jew** Iz-Zija Ġemma

D. Il-KITBA (26 marka)

D1. IL-KITBA FUNZJONALI **(6 marki)**

F'madwar sittin kelma ddeskrivi lil xi ħadd li jiġi minnek. Tinsiex tagħti deskrizzjoni kemm tad-**dehra**, kif ukoll tal-**karattru** tiegħu/ tagħha.

D2. KOMPONIMENT **(20 marka)**

Agħżel **WIEĦED** mit-titli li jogħġbok l-aktar u ikteb madwar **250 kelma** fuqu fuq karta separata**.**

1. **Mit-tieqa ta' kamarti.**
2. **Ħolma kerha.**
3. **Il-flus jgħinu u jtellfu lill-bniedem. Iddiskuti.**

Spazju biex tagħmel il-pjan tal-kitba tiegħek. (Ma jingħatawx marki għall-pjan.)

Numru tal-komponiment

▼